

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 26.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisele nu se înanopolază

ROMÂNUL

Gura păcătosului.

— Scrisoare către un prieten. —

Desigur că ai dreptate, dragă prietene; de când s'au început tratativele de „împăcare”, gura păcătosului grăește mereu adevărul. De sigur că ai dreptate când îmi scrii „dacă din tratativele aceste nu se va alege nimic, cel puțin vom avea pentru toate timpurile confirmată de însași opinia publică ungurească vechea noastră aserțiune că poporul românesc din Ardeal și Ungaria nu se bucură de aceleași drepturi ca poporul unguresc.”

De bună seamă prin mărturisirea indirectă ce ne vine din partea lor punctul nostru de vedere s'a întărit, a fost legitimat chiar de antagoniștii noștri. Dar, deocamdată se pare că nu e potrivit să ieșim în vileag cu toate observările ce le-am făcut, cel puțin se pare că aceasta e porunca zilelor... critice ce trăim. Intâia ta constatare e însă cu totul de ordin principiar, așa că se poate și merita să fie pusă pe hârtie.

De sigur nime dintre Unguri nu s'a gândit și nu se gândește la *privilegiu* pentru Români, de câte ori vorbesc ori scriu despre tratativele de pace cu România. Fiecare simte și știe de ce ar putea fi vorba: de acordarea acelorăși drepturi națiunii române pe cari le are și națiunea maghiară din această țară. Dacă ar fi vorba ca aceste drepturi să ne fie date tot numai pe hârtie ca până acum, desigur că opinia publică ungurească ar rămânea nepăsătoare. Se teme însă, că e vorba de altceva: se teme să nu ni se dea de fapt aceste drepturi.

Ei bine, până când noi am strigat mereu că nu suntem în posesiunea drepturilor ce ni se cuvin, societatea ungurească (nu poporul) ne-a răspuns că suntem niște ponegritori ai stării de drept și, de fapt, ai constituției ungare, că mințim, că gravităm în afară. Azi când se svonește că ni s'ar da unele drepturi ce am cerut ca neavându-le, că ni s'ar da de fapt nu în scris, opinia publică ungurească s'a răsvrătit dela o margine a țării la alta și strigă pe același glas: „Nici un pact cu Români!” Adecă nici un drept din câte n'au avut până acum să nu li se dea nici pe viitor. Dacă noi ne-am fi bucurat și până acum de ceea ce ar fi să ni se dea prin acest pact, desigur că nime nu s'ar fi mișcat. Ar fi fost un lucru vechiu.

Este însă o noutate senzațională, o noutate care nu poate intra în felul de gândire al societății ungurești. Și aceasta noutate adeverește că nu noi am fost cei cari am cerut să seducem opinia Europei culte în ce privește stările interne din Ungaria.

Dacă cei ce formează societatea ungurească nici nu vreau să se gândească, nici nu vreau să audă ca să împartă și cu noi binele, e un semn neîndoios că până acum numai ei s'au bucurat de acest bine.

„Dacă nu va reuși pactul, cum se vor legitima pe viitor în fața lumii, în fața acuzației, că libertatea și frățietatea din Ungaria e o himeră, urmând și pe viitor actuala lor politică de asupri?”

Treaba lor ce vor face, pe noi nu ne privește. Eu cred însă că lucrul acesta va fi cu neputință: să mai poată avea, adecă, credit în străinătate. Cu gura lor au spus adevărul;

în nenumărate articole de gazetă au atăcat guvernul pentru faptul, că vrea să dea drepturi Românilor; în nenumărate adunări publice s'a votat cu însuflețire propunerea, ca întreaga societate ungurească să lupte din răzputeri, ca nouă să nu ni se dea nimic. Gura păcătosului a spus adevărul: că nu avem aceste drepturi, și mi se pare cu neputință, ca să mai aibă crezământ în străinătate, când aceeași gură va spune: la noi toate popoarele se bucură de aceleași drepturi.

În adevăr, ca și tine, am rămas și eu uimit cum nu s'a purtat mai cuminte societatea ungurească? Cum de nu s'a putut stăpâni, și să-și fi spus judecata numai la urmă, după ce s'ar fi știut rezultatul tratativelor? În cazul eșuării acestor tratative ar fi fost cruțată de rolul ingrăt de-a adevări, prin atitudinea ei, în ochii lumii, că noi suntem tratați cu adevărat mașter în țara aceasta.

Răspunsul nu-l putem afla numai în lupta de partide ce urmează între ei. Răspunsul deplin ni-l poate da numai zicătoarea: „Gura păcătosului, adevăr grăește.” Societatea ungurească s'a simțit atât de bine în starea ei privilegiată de până acuma, încât nu putea să nu devie extrem de sensibilă, părăndu-i că, acordându-se și altora drepturi, nu va mai putea fi cum a fost. Puțin i-a păsat și puțin îi pasă că starea aceea privilegiată a fost și este nedreaptă, că și-o poate susține numai prin politica de oprinare a guvernelor țării.

Și, gura păcătosului a grăit adevărul.

A spus adevărul atât de tare și atât de limpede, încât noi am rămas oarecum uimiți în fața acestei noi descoperiri: să fie oare societatea ungurească atât de slabă, atât de

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după Memoriile Regelui. —

De Ion Scurtu.

Armistițiul dela Adrianopol. — Sârbii simpatizează cu România în chestiunea Basarabia. — Nesinceritatea Austriei. — Tatăl Domnitorului și nerecunoștința Rusiei. — Domnitorul despre gravitatea situației. — Pictorul Grigorescu și dorobanțul. — Intrarea triumfală a trupelor române în Vidin și Belogradic. — Domnitorul cere sprijinul Germaniei pentru Basarabia. — Cuvântul Marelui Căpitan către vitejii Săi. — Medalii rusești pentru ostașii români. — Încheierea păcii dela San Stefano. — Măhnirea Birnicului uitat de Ruși.

(Urmare de ieri.)

14/26 Februarie. Ieri au intrat trupele românești și în Belogradic, schimbând garnizoana turcească; brigada întâi a diviziei a doua, sub comanda colonelului Cantili, a pus stăpânire pe cetățuia de stânci cam în același fel cum a fost ocupat Vidinul; comandantul garnizoanei turcești era Suleiman Effendi.

Românii fură întâmpinați de populația bulgărească, în frunte cu preoții lor, la doi kilometri departe de Belogradic, iar la porțile cetății un batalion turcesc, în ținută de paradă, dăde onorurile militare. Trupele românești se

așezară apoi în coloane de jur împrejurul bisericii, unde se slujii un Te-Deum în cinstea Domnitorului Carol al României; pe când răsunau cântecele în biserică, steagul românesc fu înălțat pe zidurile fortăreței, salutat fiind de urale însuflețite și de trei salve de tun.

În Belogradic s'a găsit deasemenea mult material de războiu: tunuri de bronz și oțel, tunuri de munte, trei magazine pline de pulbere și cartușe, un magazin de arme și bagaje, cari toate fură pecetluite.

Domnitorul scrie principelui moștenitor al Germaniei:

„Mai întâi de toate trebuie să-ți mulțămesc din adâncul inimei pentru scumpele tale rânduri, pe cari le-ai încredințat ministrului meu. Primirea grațioasă, cu care l-ai cinstit, este pentru mine o dovadă nouă de căldura simpatiei ce ne porți și mă umple de o profundă recunoștință. În vremuri grele omul nu se poate bizui întotdeauna pe-o prietenie credincioasă, iar în politică, din nefericire, prietenia lipsește pretutindenea. Eu cred că arareori se întâmplă, ca după un războiu norocos să te vezi într-o situație mai neprielnică decât aceea de mai înainte, fiind silit a mai da, și din puținul ce ai, aliatului tău, pe care l-ai ajutat din răzputeri și cu toată credința la vreme de mare primejdie! Se adeverește și de astădată, că în politică nu-ți este îngăduit să te conduci de sentimente, ci numai de interes. Caracterul meu se împotrivesc acestei concepțiuni, dar când ai să reprezinti intere-

sele unei țări, orice fel de considerații trebuie să dispară.

„Procedarea guvernului rusesc m'a adus față de țara mea într-o situație penibilă și se aude imputarea: „Pentru ce n'am pus de mai înainte condițiuni, când ni s'a cerut ajutorul?” Noi însă nu ne-am războit pentru Rusia, ci pentru noi înșine, ca să pecetluim cu sângele nostru declarația noastră de independență, și credeam că ar fi lucru mai cuminte a nu ne lega prin nici un fel de tratat, dând astfel a se înțelege că noi n'așteptăm regularea viitoarei noastre poziții de stat numai dela Rusia, ci dela Europa întreagă; afară de aceasta, convenția despre trecerea armatei imperiale prin România ne și asigurase integritatea teritorului nostru. Dar la Adrianopol s'a uitat cu desăvârșire, că eram aliați și că trecerea Balcanilor ar fi fost cu neputință fără de căderea Plevnei. Armistițiul s'a încheiat fără să se țină seama de noi. La întrebările noastre, suntem trimiși dela Petersburg la Marele Cartier general și dela Adrianopol la guvernul rusesc. Tratativele de pace se urmează, fără să fim întrebați de dorințele noastre.

„Votul camerei noastre în chestiunea basarabeană a întărit guvernul rusesc împotriva noastră. Eu îmi mai pun nădejdea în Impăratul Alexandru, căruia i-am scris și al cărui caracter cavaleresc nu poate îngădui să fie răsplătit în astfel de mod un mic popor ce l-a primit cu brațele deschise. Compensațiile, ce ni s'au pus în vedere peste Dunăre ne oferă de sigur un avan-

istovită încât să se îngrozească de a cădea din starea ei privilegiată? Să-i pese atât de puțin acestei societăți de binele și viitorul țării, chiar pentru faptul că-i pasă așa de mult de poziția ei privilegiată? Aceasta din urmă să fie idolul, la care se închină?

Pentru că nu putem crede să mai fie astăzi Ungur cu scaun la cap, care să nu simtă, că în țara aceasta, fără o armonie deplină între popoarele ei, să se mai poată face un pas înainte, să mai poată fi pace și tărie. A crede aceasta ar fi să-i desprețuim, ar fi să-i punem în rândul Bulgarilor, pe cari „marea idee” i-a ucis. Și dacă nu neînțelegerea necesității unui trai frățesc cu celelalte popoare îi face să se revolte în fața pactului cu România, atunci trebuie să credem, că numai teama de a nu-și pierde situația lor privilegiată i-a făcut să se revolte, și în revolta lor să spună adevărul.

Am mai putea să ne gândim, că gura păcătosului a făcut-o să vorbească ura de rassă. Dar când ne gândim în mâna cui e gazetăria ungurească și conducerea celor mai multe societăți ale lor, ne convingem, că ura de rassă nu poate vorbi prin gura redactorilor jidani sau prin gura fruntașilor Nemți, Slovaci ori Ruteni maghiarizați.

Protestele cele multe împotriva pactului colindă țara, se așează pe masa prezidențială a camerei, născute dintr'un singur imbold: teama, ca societatea maghiară să nu-și piardă situația privilegiată, și au un singur scop: să o mențină și pe mai departe această situație, ori cât ar fi de nedreaptă. Principalul e: e plăcută.

Așadar nu din mari interese de stat, pentru că statul nu poate fi tare când, din pricina nedreptăților, cetățenii fierb; nici din grija pentru viitorul poporului maghiar, căci acest popor nu ar pierde nimic, ci ar câștiga.

De bună seamă, societatea noastră românească s'a purtat neasemănat mai bine în cursul acestor tratative.

A așteptat și așteaptă, fără să se alarmeze, rezultatul. Noi n'am ținut întruniri, n'am agitat. Ar fi greșit să se creadă că noi

nu suntem frământați. Dar ne știm stăpâni și știm, că putem aștepta. Noi avem ca moștenire spiritul de disciplină al strămoșilor Români, de câte ori ne aflăm în fața unei probleme de o oarecare importanță. Și, în privința asta, putem spune că suntem superiori acelor, cari se numesc urmașii unei națiuni cu viață constituțională de o mie de ani. Avem simțul răspunderii, pe care puțini ni-l bănuiesc, avem astfel o calitate care pusă în slujba unei țări, nu va putea servi decât spre binele și întărirea ei.

Deci, deși sunt de acord cu tine, în observațiile ce-mi scri, să le lăsăm deocamdată. Nu să le uităm, vezi bine, căci doar e în firea noastră de Români să „ținem minte”. Ne poruncește așa simțul nostru... diplomatic, ca să-l numesc așa, deși 'mi pare c'am spus o vorbă prea mare, deoarece nici un Român din Ardeal și Ungaria n'a absolvit vr'odată o școală diplomatică.

Atâta e sigur: noi nu putem pierde nimic, și ori care ar fi sfârșitul tratativelor; zodia vremii, a veacului e de așa, că noi de aici încolo nu vom mai pierde, ci vom câștiga. Când roata grea și neîndurată a timpului începe să se învârtă într'o direcțiune, nimic pe lume n'o mai poate opri, și, pe oricine i se pune în cale, îl strivește.

I. Agârbiceanu.

Românismul în străinătate.

Comitetul național român de cultură socială, politică și artistică în Franța.

Arad, 4 Februarie.

D. I. Pangal, profesor la înaltă școală de științe sociale din Paris, redactor la ziarul „Dépeche” președintele comitetului național român de cultură, ne trimite statutele acestui comitet și totodată ne anunța, apariția unei reviste în limba franceză, consacrată tuturor chestiunilor românești. Aceasta revistă — fiind la ordinea zilei — va face o vie propagandă în străinătate pentru Românii din Austro-Ungaria.

Sub acest nume s'a constituit o adunare de patrioți Români, fără distincțiune de clasă sau opinii politice. Scopul lor este:

I. De a urmări prin toate mijloacele legale, cultura și mărirea neamului românesc. Această cultură va fi națională, având ca scop de a arăta Românilor de pretutindeni, cari sunt originile și aspirațiile lor comune, spre a-i îndruma la realizarea unei mari unități culturale și politice.

II. 1. Mijloacele de propagandă sunt: a) conferințele, b) meetingurile, c) articolele scrise în jurnale și reviste, d) învățământul în școli. În acest scop, comitetul va căuta să strângă, suma suficientă de bani, spre a putea publica peste 2 sau 3 ani dela constituirea sa, un mare jurnal precum și o revistă mensuală.

2. De asemenea comitetul este obligat să facă o campanie pe cât se poate de activă, în străinătate, în favoarea cauzei României. Se va ocupa în mod particular, de Românii din Austro-Ungaria, Rusia și Peninsula Balcanică.

III. Finanțele necesare la această propagandă vor fi intrunite prin daruri în bani ale patrioților precum și prin cotizații anuale de cel puțin 10 lei.

IV. În fruntea acestui comitat se află „un consiliu de administrație” compus din: Un președinte, 2 vice-președinți un secretar-general, 2 secretari, și un casier (care va putea numi cu consimțământul comitetului, un ajutor de casier).

V. Consiliul de administrație numește delegați în toate cercurile importante de cultură, iar peste acești delegați se găsesc „delegați generali”, numiți pe regiuni. Astfel va fi un delegat general pentru Transilvania, unul pentru Bucovina, unul pentru Basarabia, etc.

Delegații generali constituiesc cu concursul delegaților de sub ordinele lor un „Consiliu regional” care este obligat a se reuni cel puțin o dată pe an: delegatul general fiind de drept, președintele acestor adunări. Delegații au supraveghierea intereselor comitetului în localitatea unde se găsesc. Ei corespund cu consiliul sau prin intermediul delegaților generali sau direct după urgența și importanța comunităților ce au de făcut.

Delegații generali sunt obligați să facă un raport lunar asupra rezultatelor obținute de ei: de asemenea și delegații.

Delegații mai trebuie să fie la curent în permanență pe delegații generali de rezultatele ce obțin.

VI. Comitetul Național de cultură urmărește un scop pur patriotic, toate funcțiile sunt neretribuite.

taț economic, dar nici unul politic; Dunărea este și rămâne pentru noi cel mai bun hotar. Este interesul Germaniei și Austriei să ne dea mandatul de păzitori ai gurilor Dunării. Generalul Ignatiev îmi spunea că Turcia ar trebui să fie aceea care să ne cedeze gurile Dunărei, iar Dobrogea s'ar da Rusiei prin pacea dela Adrianopol și Rusia la rândul ei ar face schimbul cu noi...

„Conferința europeană va avea de biruit o muncă grea și dacă împotrivirea ei față de pretențiunile rusești nu va fi unanimă, se pot naște ușor complicațiuni nouă și serioase. Dea Dumnezeu ca totul să se întoarcă pe calea cea bună și noi să dobândim în curând pacea și liniștea în Răsărit!”

„Avem de gând să ne retragem din Bulgaria toate trupele, cât mai curând, spre a întări odată mai mult că n'avem ce căuta peste Dunăre, ci plini de încredere lăsăm regularea afacerilor noastre în mâinile Europei.

„Astăzi am primit o telegramă din San Stefano, prin care Marele Duce Nicolae mă roagă să mai amân câteva zile ocuparea Vidinului; din fericire i-am putut răspunde numai decât, că trupele mele au și intrat în cetate și au fost primite cu dragoste atât de către Turci cât și de către Bulgari.

„Totodată am ocupat și cetățuia de stânci a Belogradgicului”.

„Ar fi un mare noroc, dacă România ar fi înălțuită de Germania printr'o legătură de re-

cunoștință și astfel s'ar vedea indemnata a se alipi de ea în viitor cu toată încrederea; eu cred că nici pentru Germania n'ar fi cu totul fără folos, deoarece odată și odată Germania tot va fi chemată să contribuie la transformarea stărilor din Răsăritul Europei.

„De aceea aș dori ca noi să datorăm Germaniei păstrarea Basarabiei; astfel simpatiile ar dobândi o temelie trainică și n'ar mai putea fi turburate de intrigi. — În afară de asta, Dunărea este și un fluviu german, iar noi, ca străjile gurilor ei, avem tot dreptul să pretindem Germaniei a se interesa de chestiunea Basarabiei”.

15/27 Februarie. Domnitorul adresează armatei Sale următorul ordin de zi:

Ostași,

Cu memorabila cădere a Plevnei, unde ați avut parte atât de însemnată, nu se puse capăt osteneților voastre, eroismului și devotamentului vostru. Chiar după căderea Rahovei, — cetăți otomane puternice de pe marginea Dunărei, din cari vrăjmașul pornise loviriile lui asupra noastră, se mai aflau în stăpânirea lui. Aceste trufase metereze trebuiau să cadă în mâinile noastre, pentru a nu mai ne teme de răul lor.

În sfârșit Vidinul, acea însemnată piață de arme, de unde Gaziul Osman se năpustise cu viteaza lui oaste, spre a opri mersul creștinătății. Vidinul, ca o scidare și o amenințare, sta încă în picioare.

Am dat, dar, ordin diviziunii a patra să treacă Dunărea și să fie gata a respinge orice încercare de atac îndreptat dinspre Silistra și Tur-tucia împotriva teritorului nostru, iar diviziunile I, II și III, sub comanda generalului Haralambie, se îndreptară spre Vidin, ca să impresioneze și să atace această cetate. Trupele din Calafat, cari timp de peste nouă luni au ținut în frâu, cu atâta energie, această fortăreață, bombardând-o și reducând-o la neputință, au susținut cu vigoare operațiunile ostilor noastre de pe malul drept.

Ostași,

Ca să ajungeți la aceste nouă țante ale operațiunilor noastre, voi ați executat cu iuteală și sprinteneală marșurile cele mai grele, pe vi-foroasele vremi și pe asprele geruri ale unor strașnice ierni, dar totdeodată ați dovedit că ostașul român de astăzi, ca și strămoșii voștri, împerechiază bărbăția cu răbdarea nevoilor și vârtosia trupului cu tăria inimii. Nouă lupte, nouă și strălucite fapte Vă așteptau pe aceste câmpii de vitejie; ele se pomenesc în analele noastre militare cu neperitoare nume: Tatar-dig, Hinova, Smârdan.

Cu sufletul înduișat de gloria voastră, la care de astădată trebile și griile țării m'au silit a privi de departe, Eu am urmărit voiniceștii voștri pași. Dar voi știți că inima Mea era mândră și liniștită, căci Domnitorul vostru fusese cu voi la Plevna și văzuse cine sunteți și ce puteți.

VII. Comitetul Național Român de cultură se compune din: membri activi, și membri de onoare.

Ori cine plătește o cotizație anuală de 10 lei este de drept membru activ. Titlul de membru de onoare este decernat ca recompensă membrilor cari s'au distins prin patriotismul lor precum și străinilor de frunte cari apără interesele neamului românesc.

VIII. Toate funcțiile comitetului național român de cultură sunt anuale și electivă pentru consiliul de administrație.

IX. Alegerile au loc într'un congres ce se ține anual la reședința consiliului de administrație.

Iau parte la acest congres toți foștii membri ai consiliului, precum și toți delegații.

Importantul interview al ministrului de externe al României. Corespondentul din București al ziarului „Le Temps” publică în numărul ce ne-a sosit ieri la redacție un interview cu d. Em. Porumbaru, ministrul de externe al României, asupra situației externe a României.

Dăm ca introducere, opiniile ministrului de externe român:

Actualmente politica noastră e deplin definită: ea se rezumă în menținerea și aș putea spune în organizarea păcii dela București. Fără nici un gând de neprietenie pentru nici un popor, noi înțelegem din potrivă să trăim în bună înțelegere cu toate. Suntem convinși că după stortarea din anul trecut, toate națiunile cari au fost amestecate în criză au o nevoie imperioasă de liniște. România va lucra pentru a asigura prin toate mijloacele consolidarea și la nevoie apărarea acestui tratat, care a fost semnat la București și pentru care ea se consideră întrucâtva ca păzitorul lui.

Pentru aceste motive vedem cu interes înțeleapta influență pe care o exercită Europa pentru a reuși să stabilească o stare de lucruri durabilă în Albania. E sigur că dacă marile puteri își dau silința să iubească noul regat pentru el însuș — adică de a nu-l iubi prea mult pentru sine sau împotriva cuiva —; să-și dea silința să favorizeze tot ceea ce va putea contribui la stabilirea lui definitivă, noul stat va deveni un factor și o garanție de pace. Sperăm deopotrivă că după călătoria pe care o întreprinde în acest moment d. Venizelos în diferitele capitale ale Europei, dificultățile ce există între Grecia și Turcia se vor aplană.

Nevoile grele, sângeroase jertfe ce a trebuit să mai îngăduim pentru Patrie, au fost răsplătite cu fala de-a intra cu cinste ostășească în cetatea ce ați impresurat cu vitejie. Vulturul românesc, care și-a desfășurat aripile la Grivița, își odihnește acum sborul pe feciorelnicele ziduri ale Vidinului. Țara, împreună cu Mine, vă mulțamește și'n viitor, ca în trecut, după credința în Dumnezeu — în voi, ostași, credința își pune.

18 Februarie (2 Martie). Domnitorul primește dela Marele Duce Nicolae următoarea scrisoare, datată: Adrianopol, 7/19 Februarie:

„Am onoarea a Vă transmite medaliile rusești, destinate ostașilor din armata română, pe cari Alteța Voastră ați binevoit a mi-i arăta că s'au distins îndeosebi în campania din jurul Plevnei, precum și medaliile destinate ofițerilor de administrație și medicilor cari s'au ilustrat prin grija lor de trupele în marș și de ostașii bolnavi sau răniți.

„In acelaș timp voi supune M. Sale Împăratului propunerile pentru medaliile de un grad mai înalt pe cari nu le pot conferi de-a dreptul. Alteța Voastră va fi de sigur încredințată, ca și mine, de primirea cu totul binevoitoare pe care aceste propuneri nu vor întârzia s'o aibă. Împăratul se va folosi, fără îndoială, de acest prilej, spre a-și mărturisii odată mai mult sentimentele Sale speciale față de Alteța Voastră și simpatia Sa pentru armata Voastră.

Cât privește Franța, noi îi suntem prietenii ei sinceri; sunt pagini importante în istoria noastră — și chiar acele ale ultimei crize — când am simțit îndeajuns binetacerile foarte prețioase ale influenței, ca să putem a o uita vre-odată.

Prietenia aceasta ne e de altfel o datorie foarte ușoară, căci prin rasă, prin gusturi și prin educație, știți cât de aproape suntem de națiunea d'voastră, de temperamentul și de cultura ei. In ceea ce mă privește, îmi voi depune toate silințele mele pentru a accentua tot ceea ce poate să ne unească, căci cred hotărât în beneficiile foarte serioase ce ar putea rezulta din acțiunea franceză combinată cu acțiunea română, din îndoitul punct de vedere economic și politic.

Impăcarea româno-maghiară e o chestiune care nu privește pe ministrul afacerilor străine, căci ea interesează politica internă a regatului Ungariei.

Ca român totuș, pot să vă spun, că noi am fost sensibili la eforturile ce se fac la Viena și Budapesta în vederea ameliorării soartei conaționalilor noștri cari sunt supușii leali ai monarhiei”.

Contele Czernin va fi rechemat dela București? Un ziar guvernamental pretinde a ști din sursă competentă că după terminarea tratatelor în chestia cererilor grecești prezintate la Viena de către Venizelos, ambasadorul monarhiei la București, contele Ottokar Czernin, va fi rechemat din postul ce-l ocupă.

Până în momentul când scriem aceste rânduri, noi n'am primit confirmarea acestui svon.

Jidănașii dela „Pesti Hirlep” văd toate lucrurile în negru și trag clopotele în dungă. Cică pactul cu României periclităză „Idela” și nenorocește neamul ales. După dânsii Românii nici nu tind la o înțelegere loială cu Maghiarii, ci vor să stoarcă numai unele privilegii, la adăpostul cărora apoi cu atât mai liniștiți să lucreze pentru creiarea unei României mari. Cel puțin acesta pare a fi curentul de când cu acțiunea României în Balcani.

Tot dânsii, parafrăzând „Românul”, cer dreptul de reciprocitate în ceea ce privește opreliștea ziarelor la graniță. Căci, vezi Doamne, nu noi am fi neîndreptățiți, ci cele biete două sate de ciangăi din Moldova, la cari nu poate pătrunde scrisul unguresc(?).

Mai reproduc și câteva părți din „Catechismul României cinstite”, cu care, contrar intențiilor lor, ne fac un bun serviciu, căci va putea înțelege și opinia maghiară cinstită, care este crezul nostru.

„Eu mă simt fericit că, adresându-Vă medaliile aci alăturate, pot să aduc de pe acuma un nou omagiu vitejiei și calităților ostășești, pe cari armata română a știut să le dovedească atât de bine, sub conducerea vrednicului comandant suprem al ostirei de impresurare din fața Plevnei.

„Mă grăbesc a profita de acest prilej, Alteță, ca să Vă reînnoiesc asigurarea sentimentelor mele de înaltă considerație și de cordială afecțiune, cu cari sunt și rămân al Alteței Voastre credincios văr
Nicolae”.

19 Februarie (3 Martie). Marele Duce Nicolae depesează din San Stefano Domnitorului: „Cu bucurie și plăcere Te vestesc că pacea s'a semnat”.

Generalul Ignatiev comunică și el, Domnitorului și primului ministru Brătianu, că tratativele de pace s'au încheiat.

20 Februarie (4 Martie). Domnitorul răspunde Marelui Duce la San Stefano, evitând a face vre-o declarație despre atitudinea României cu privire la pacea înfăptuită fără de conlucrarea sa:

„Îți mulțamesc pentru amabila comunicare a semnării tratatului de pace. Te rog să primești sincerile mele felicitări și urările ce fac pentru ca pacea aceasta să fie fericită și trănicioasă pentru Rusia!”

Comitetul a fost convocat!

Mersul tratatelor cu guvernul.

Arad, 4 Februarie.

După cum suntem vestiți din partea corespondentului nostru dela Budapesta, comisia de zece a comitetului nostru național va ține o ultimă ședință, azi, Miercuri seara. La ședințele de până aci, precum și la cea din urmă au luat parte următorii membrii: Gheorghe Pop de Băsești, Dr. Teodor Mihali, Dr. Iuliu Maniu, Vasile Goldiș, Dr. Alexandru Vaida-Voevod, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Valer Branisce și Dr. Aurel Vlad. Au lipsit doi membri: dd. Dr. Vasile Lucaciu și Octavian Goga, cari au fost împiedecați de împrejurări neprevăzute.

Ședința plenară a comitetului a fost convocată pe 13—14 Februarie n. la Budapesta. Intrunindu-se comitetul va avea să dezbată și să hotărască asupra rezultatelor, acum cristalizate, ale tratatelor.

Dintre arhierii celor două biserici sunt încă și azi la Budapesta PP. SS. LL. Dr. Demetriu Radu, Ioan Papp, Dr. Vasile Hosu și Dr. T. V. Frențiu. Prezența lor în capitală, indică o mare însemnătate în aceste zile. Sperăm, că arhierii noștri vor fi și ei la înălțimea pildelor lăsate de marii lor înaintași.

Corespondentul nostru, ne mai spune, că nu e în situație să ne poată comunica lucruri pozitive în ce privește faza intimă a chestiunii.

Inregistrăm pentru azi următoarele momente:

Declarațiile unui influent bărbat politic al nostru.

Unui colaborator al ziarului „Viág” i-a succedat să se întrețină mai mult cu o persoană (numele nu i-l dă) care — zice dsa — ar fi expresia majorității românești și are mare influență asupra societății noastre.

Din interesanta convorbire reproducem pasagiile mai însemnate:

Factorii competenți ai Românilor din Ungaria nu se lasă influențați nici de Berlin, nici de Viena, nici de București, ci din inițiativă proprie, înțelegându-se împreună au început tratativele de împăcare.

Acești factori români n'au uitat învățătura istoriei și ei au încă vii în memorie Solferino, Königgrätz, Plevna și Mukden.

La Solferino și Königgrätz artileristii români au apărut retragerea, pierind până la unul, pe când celelalte regimente s'au predat toate. După Königgrätz a urmat înțelegerea din 67 și mai apoi parodia juridică intitulată „lege de naționalitate” care și până astăzi figurează ca monstru născut de corpus iuris-ul maghiar.

După Plevna a urmat răpirea Basarabiei.

La Mukden Kuropatkin numai jertfind corpul de armată compus din Români din Basarabia și Podolia, a putut scăpa armata rusă demoralizată de înconjurul lui Nogi.

Și cu toate acestea Românii pretutindeni, și în Ungaria suferă cele mai mari nedreptăți.

În relațiile interne Românii suferă cu totul scârbiți de politica nedreaptă, oprimitoare a guvernelor din tot timpul, sunt sătui de luptele electorale protejate de guvern, și pe deasupra Coloman Tisza cu atâta ură înversunată a persecutat pe Românii, încât a asmuțat asupra lor și administrația; Hieronymi, ca ministru de interne, a dizolvat partidul național, i-a luat dreptul de intrunire și pe membrii comitetului i-a închis. Cu sprijinul lui Ștefan Tisza s'a înălțat episcopia de Hajdudorog. Averile bisericilor gr. or. române, cari serviau pentru scopuri culturale și bisericesti, au fost date Sârbilor și Grecilor, deși biserică sârbească e aproape tot atât de

gată ca și cea catolică, astfel nici nu i-ar fi trebuit alte fonduri. Cele 5—6 familii de greci din Budapesta se înfruptă din averea de milioane a mitropoliei din Brașov, care a fost luată și servia mai înainte pentru sprijinirea școlilor. Astfel de servicii au adus guvernele succesive culturale românești.

Pe lângă aceștia bărbații de stat maghiari, cari acum au căutat cu aviditate prietenia României, știut fiind că România va avea rol preponderant într'un eventual conflict european — fatalmente au compromis alianța acestei țări cu monarhia noastră. E doar secret public, că aici în Budapesta s'a făcut înțelegere cu bulgarul Danew, care avea de scop cucerirea Dobrogei și prin urmare, pierrea României, căci acel petec de pământ dela mare formează plămânii României. Bărbații de stat maghiari au inaugurat această nenorocită politică externă, deci nu se putea ca să nu se răcească relațiile cu acest popor.

Factorii Românilor din Ungaria sunt de părere, că trebuie să se încheie pace, dar nu așa ca să piardă și din fărâmituri, ci o pace trainică, cinstită, care să dea drepturile Românilor, pentru că numai democrația adevărată, votul universal, egal, secret, administrație dreaptă, întrunirile libere, libertatea presei — vor pune temelii unui stat puternic și respectat.

Altcum inevitabil ar urma descompunerea. Ne-am săturat de ținerea în robie, încultură a milioane de Români, și nu există mijloc care să ne rețină în eliberarea poporului — cu ori cine vom sta în față.

Noi privim chestiunea românească ca pe o chestiune internă a Ungariei, recunoaștem statul ungar, nu în înțelesul concepției șoviniste a guvernelor, ci ca pe un stat al poporului democrat și cultivat. Pentru crearea acestuia suntem gata a ne alia cu toate elementele democratice din interiorul statului acestuia; dar în schimb vom lupta pentru aceste bunuri cu toți acei cari în crearea acestei noi Ungării sunt împotriva noastră, chiar și în cazul, când ar deveni starea absurdă, ca toți factorii să se întoarcă în contra românilor.

Un glas officios.

În legătură cu interpelația făcută de contele Bethlen în parlament, în chestia interviului contelui Czernin, ziarul *Politische Korrespondenz*, organul vlenez inspirat de guvernul maghiar, scrie printre altele:

Opoziția, care aștepta ca din această interpelație să iasă la iveală cine știe ce picanterie politică, a rămas amăgită, mai ales în ceea ce privește aprecierile primului ministru la adresa contelui Czernin; deoarece acest răspuns e neexceptionabil, atât din punct de vedere maghiar, cât și din considerații de ordin politic extern. Însemnătatea politică a acestui intermezzo reieșe mai cu seamă din acea declarație a contelui Tisza, că schimbul de idei cu fruntașii Românilor din Ungaria nu stă în legătură cu evenimentele politice externe, întrucât tratativele au început mai bine de un an, așa dar pe timpul când nici nu se putea produce vre-o influență din afară.

Campania antiromânească.

Comisia municipală a comitatului *Treiscaune*, în adunarea generală de Luni, a primit cu unanimitate adresa societății *EMKE*, prin care se protestează contra înțelegerii cu Români, aducând drept argumente „pericolul Ardealului”, „dezastrul economic” și altele sul generis.

Tot aceasta adresă, însă, a fost neluată în seamă de comisia municipală din *Kaposvár*, care simpluminte a pus-o la dosar.

Bieții patrioți nu mai știu ce să facă în zăpăceala lor: unii latră, alții se resignază, dar peste toți planează fantoma neagră a „pactului”.

Presă fraților din România și tratativele româno-maghiare.

De o vreme încoace constatăm cu vădită bucurie că presa fraților din România, nu numai că înregistrează — ca altădată — știrile privitoare la mișcarea vieții noastre politice, ci ea spune pe față — după cum se și cuvine — ceea ce trebuie să se audă și până la noi, că, adevărat, frații din România nu se vor mai desinteresa de aspirarea noastră.

Astfel „*Minerva*” scrie, între altele, următoarele: „Șovinismul maghiar mai curând ar primi să suferă opresiunea rusească și îmbucătățirea monarhiei decât să acorde Românilor aceea ce li se compete. Ungurii ne cer nouă Românilor totul, ne cer să ne întărim și să ne înarmăm, pentru ca să ajutăm monarhia în zile grele, iar în schimbul acestor jertfe Ungurii sunt gata să ne asigure despre venerațiunea lor față de noi.

După memorabila lașitate dela 1913 a monarhiei nici Ungurii nu mai îndrănesc să se fălească cu forța și sinceritatea monarhiei, cu toate acestea ei încontinuu ne cer câte ceva, fără să vrea să ne dea ceva în schimb, ba nu vreau să înceteze nici persecuțiile contra Românilor.

În nici un caz, însă, noi nu vom privi pasivi situația tristă a fraților noștri iar Ungaria și monarhia nu va putea conta la prietenia noastră, până când nu ne vom convinge despre ameliorarea soartei fraților noștri de peste Carpați.

Să se știe la Budapesta, că România dispune în libertate asupra acțiunii și aspirațiilor lor ei”.

„*Universul*” constată, că declarațiile dela București nu înseamnă încă o amenințare a României sau o ingerință în chestiile interne ale Ungariei. Dar e sigur, spunea „*Universul*”, că în cazul când pacea n'ar reuși, aceasta ar stârni un ecou nefavorabil în opinia publică din România ceea ce ar influența apoi și asupra politicii externe a României.

D. Em. Antonescu, prof. universitar într'un lung articol publicat în „*Dimineața*” arată importanța împăcării româno-maghiare în raporturile dintre monarhie și România.

Între Români din Ungaria și între cei din regat — scrie d. Antonescu — există de mult o împăcare tacită și o armonie deplină. Români din Ungaria niciodată nu au obiectat României că aceasta nu s'a ingerat în chestiile lor interne și nici România nu s'a revoltat când Apponyi, acest Don Chișot al Ungurilor, a adus vestita lege școlară, când printre Români au fost colonizați Unguri, și când Ungurii au forțat înființarea episcopiei greco-catolice de Hajdudorog.

Români din Ungaria au înțeles, că Români din regat în primul rând au în vedere principiul salus rei publicae și astfel au înțeles să-și caute fericirea numai în alipirea către monarhie”.

Din cameră.

Visoki sabore!

Arad, 4 Februarie.

După o luptă îndârjită de 7 ani de zile, Croații își văd în sfârșit stăruința lor încoronată de succes. Camera ungară desbate în ședința ei de azi un nou regulament de serviciu pentru căile ferate, prin ceiace se ratifică pacea între Ungaria și Croația. După greva generală, a funcționarilor și slujbașilor inferiori dela căile ferate, din 1904, cercurile dela putere au căutat pe cale legislativă, să zădărnicească pe viitor deranjarea circulației căilor ferate. Guvernul coaliționist a prezentat camerei în acest scop în 1907 un proiect privitor la regulamentul de serviciu la căile ferate, a profitat însă totodată de acest prilej, ca să dea o lovitură drepturilor autonome ale Croației. Guvernul coaliționist, în orbirea lui șovinistă, cu scopul de a asigura un teren de maghiarizare și în Croația, a stabilit în proiectul său în mod imperativ, că în serviciul căilor ferate din țările de sub coroana sftului Ștefan pot fi primiți numai acei cetățeni, cari *eunosc pe deplin limba maghiară*.

Atentatul acesta a provocat revolta întregii populații din Croația și delegații die-

tei croate au început obstrucția în camera ungară.

Au răsunit atunci, în ședințele camerei, acel „*Visoki sabore*”, prin care s'a declarat șovinismului maghiar, din partea reprezentanților Croației lupta împotriva atentatului, ce s'a comis împotriva limbei lor și împotriva drepturilor garantate prin pactul ungaro-croat din 1868. Lovitura ce s'a încercat a avut ca rezultat, că lupta de apărare a populației croate pentru limba ei națională s'a potențat, în curs de 7 ani, într'atâta încât amenința ruperea Croației de Ungaria!

După doi ani de stări anarhice, după ce s'a încercat ingenuncherea Croaților prin suspendarea constituției țării lor și aplicarea celor mai absolute măsuri, factorii competenți s'au văzut constrânși să cedeze, ca nu cumva arcul prea încordat să plesnească în dauna lor.

Încercările de a-i împăciui pe Croați au dus la un rezultat bun, asigurându-se limbei croate pe cale legislativă caracterul ei oficial.

Proiectul luat azi în dezbateri de camera ungară e de altcund aproape identic în dispozițiile lui meritice cu cel al guvernului coaliționist, — s'a abandonat însă dispoziția referitoare la limba de serviciu, — fiind chestiunea normată pentru Croația prin ordinașii favorizatoare limbei croate.

Deputații croați îi salută pe președintele camerei în limba croată și germană.

După o scurtă conferință, deputații croați, delegați în camera ungară, l-au vizitat înainte de deschiderea ședinței de azi a camerei pe președintele Beöthy în biroul său. *Mazuranici* președintele coaliției croato-sârbe l-a salutată pe președintele camerei prin un discurs mai lung în limba croată. A adresat apoi câteva cuvinte președintelui Beöthy și ministrul croat contele Teodor Pejacevici, care a vorbit mai întâi croaște apoi nemțește. Președintele Beöthy a răspuns cu câteva cuvinte în limba ungurească și apoi a continuat în *limba germană*, accentuând importanța faptului, că în sfârșit divergențele au putut fi aplanate și s'a putut crea o înțelegere reciprocă.

Ședința de azi

a fost deschisă în semnul păcii croato-maghiare. Opoziția maghiară în baza unei hotărâri luată ieri seara, a absentat.

Pe culoare conversațiile decurg aproape numai în limba croată și germană. Deputații guvernamentali îi întâmpină cu multă afabilitate pe Croați.

Deschizându-se ședința, după un scurt raport al comisiei de instrucție camera ia în dezbateri noul regulament (pragmatica) de serviciu pentru căile ferate ungare. Raportorii comisiunilor de justiție și comunicație recomandă proiectul spre primire.

În cuvântul apoi imediat deputatul croat Gheleon *Hreljanovici* care își începe discursul croaște cu *Visoki sabore!* După câteva propoziții rostite în limba croată oratorul cetește în limba maghiară declarația deputaților croați delegați în camera ungară.

În declarația Croaților se accentuiază că prin legea despre pragmatica căilor ferate a fost știrbite drepturile legale ale limbei croate din care cauză întreagă opinia publică din Croația, a fost pusă într'o stare de revoltă și agitație, încât deputații croați n'au mai putut lua parte la ședințele camerei ungare până când aceasta lege nu va fi modificată. Deputații croați stau pe baza pactului ungaro-croat din 1868. Contele Tisza depunând pe biroul camerei noul regulament de serviciu pentru căile ferate, prin care se remediază doleanțele mai grave, deputații croați speră că între cele două națiuni se va stabili pacea definitiv. Oratorul declară în sfârșit în numele său și a celorlalți deputați

croați că primesc proiectul, deși prin acesta Croații nu pot fi deplin mulțumiți și își mențin dreptul ca mai târziu să poată cere încă alte modificări.

Contele Tisza își exprimă bucuria că Croații și Maghiarii se întâlnesc iarăși pe terenul muncii comune și aplanându-se divergențele s'a putut încheia o înțelegere, care va fi baza unei activități rodnice în viitor. Primul ministru desaproabă atitudinea opoziției, că nu ia parte la dezbaterile proiectului.

După primul ministru mai vorbește încă Alexandru Söppek și ministrul Harkányi.

La primăvară vor fi mari vărsări de sânge în Balcani.

— Ce urmărește Bulgaria? —

Arad, 4 Februarie.

Din diferite surse se anunță, că Turcia și Bulgaria ar fi încheiat o alianță defensivă și ofensivă. Pe baza acestui tratat Bulgaria cedează Turciei: *Tracia*, în schimbul sprijinului ce-l va căpăta pentru obținerea teritoriilor ocupate de Sârbi și Greci, afară de *Ochrida*, *Dibra*, *Priștina* și teritoriile albaneze. Nu știm deocamdată dacă această alianță s'a încheiat, dar un fapt este cert: Bulgaria e în relații bune cu Poarta și exercită intriga și șantajul. Ziarul parizian „*Le Temps*” denunță ca periculoasă pentru pacea europeană politica aventuroasă a Bulgariei și deside să fie desmintită știrea că *Tosell*, ministrul Bulgariei la Constantinopol n'ar fi declarat față de numeroși diplomați, că *în caz de războiu Bulgaria va fi alături de Turcia*, împotriva Greciei și a Serbiei, cu modul acesta *tratatul din București urmând a fi revizuit* iar Bulgaria va putea obține *Istip* și *Coceana*.

„*Le Temps*” își manifestă surprinderea că acest stat n'a învățat nimic din recente evenimente și în loc să se resemneze, caută prin intrigi detestabile și șantajii transparente să turbure pacea creată prin tratatul dela București.

Postul prim-ministru bulgar *Malinoff* a făcut unui ziarist următoarele declarațiuni importante:

„*Pregătirile războinice ale Turciei și știrile ce sosesc din Constantinopol mă neliniștesc, cu atât mai mult cu cât îmi dau seama că Turcia nu s'ar aventura într'un nou războiu, dacă n'ar fi împinsă de vre-o putere, care o incurajează. În această chestiune nu este deci vorba de un războiu turco-grec, ci de alți factori, pe care nu-i cunosc. Dacă Turcia ar începe un războiu pe propria ei răspundere, ea ar risca totul, căci toate puterile s'ar ridica împotriva ei și atunci s'ar pune chestia împărțirii Imperiului otoman. Turcia își dă seama de aceasta și de aceea nu poate admite că nu cunoaște primejdia ce o amenință.*”

Sunt stăpânit de o îngrijorare foarte dureroasă, văzând cum în conflictul turco-grec se manifestă influința altor puteri, cari vor împinge pe Bulgaria într'o nouă aventură. Turcia și Grecia se vor înțelege pe socoteala Bulgariei, Turcia va ocupa *Gumuldjina* și *Dedeagaciul*, cu un cuvânt tot ce ne-a mai rămas pe urma păcii dela București, compensându-se astfel pentru insulele ce le va ceda Greciei.

Un război ar fi o adevărată nenorocire pentru noi. Dacă suntem slabi și neînarmați, de ce nu am mai aștepta, fie chiar câțiva ani, până ne vom întări ca să putem lua tot ceea ce ne-a apărținut? „*Timeo danaos et dona ferentes!*” Pe mine mă îngrijeste faptul că Turcia ne promite *Cavalla* și *Serresul*.

Venzelos e un om mare și un mare bărbat de stat. El știe ce face. Guvernul nostru însă nu are nici o direcție, nici un program. Intre altele nu înțeleg de ce se încredințează ofițerilor rolul de diplomați.

Venzelos cutreeră toată Europa și în curând îl vom vedea și la Constantinopol, unde se va împăca cu Poarta.

Din nefericire, Bulgaria nu are astăzi nici un prieten în Europa. Nimeni nu se interesează de ea și nimeni nu o reține dela acest pas fatal.

Eu mai aștept câteva zile, apoi mă voi prezenta la primul-ministru și la rege. Voi cere să se convoace o conferință spre a ni se da informațiuni asupra situației, intru cât sunt indicii că se pregătește ceva în Macedonia și că la primăvară vor fi noul vărsări de sânge”.

CRONICA ȘCOLARĂ

Sentimentul patriotic.

Fiindcă la rezultatul prescris de lege, pe cale dreaptă, învățătorul nu poate ajunge, însă față trebuie să facă, căci altcum e rău, e silit să se folosească de căi piezișe. Pentru a scoată cu ceva ochii inspectorului regesc, va tortura, cu toată opunerea conștiinței sale, pe elevii învățându-i câteva fraze neînțelese, un „*Talpra Magyar*” sau alta asemenea ei, vre-un cântec patriotic etc. și — dacă are noroc scapă, dacă nu, proces disciplinar, detragerea ajutorului etc. etc. Așadar existența lui, depinde de noroc și de bunăvoința inspectorului regesc. Cum va iubi învățătorul această limbă, din cauza căreia e în tot momentul amenințat, să ajungă pe drumuri cu familia sa, să-și vadă diploma, pentru care a asudat el și părinții lui, cheltuiind energie și avere 8—10 ani, nimicita sau neîncolțitoare: Și dacă învățătorul nu o va iubi, cum o vor iubi elevii!? (Ne rămân seminariile pustii? Ori care părinte își va aplica copilul, pe o carieră atât de nesigură, deasupra căruia atârnă totdeauna sabia lui *Damocle!*)

Din cele expuse până aici, ne putem explica ușor, de ce pălește învățătorul la vizita inspectorului regesc, de ce de multe ori își pierde el singur rostul și puțința de-a întreba, știind a priori, că nu rezultatul muncii sale, ci numai norocul îl poate ajuta. O liniște de mormânt stăpânește în școală. Văzând pe învățător pâlind, elevii pălesc și ei, îi cuprinde frica, iar când la vorbele aspre ale inspectorului, învățătorul nu mai știe, cum s'o sutiască, elevii nu mai știu nici ei mai nimic. Dar vizita se isprăvește, inspectorul ese, iar în urma lui, zeci de puinișori se strâng amenințatori și se aud scrâșnituri de ură pe dinți de lapte!

Iată patriotizmul!

Dar în clasele superioare mai vine ceva. Elevul începe să raționeze, ba întreabă chiar pe învățător: de ce învățăm noi unguerește? Ce-i va răspunde învățătorul? că limba maghiară e limba patriei? Dar el știe, că limba maghiară e limba Maghiarilor, a unui popor deosebit de celelalte, cari locuiesc în patrie. Să-i spună, că toate popoarele din patrie formează națiunea maghiară? Aceasta nu o înțelege și, nu o înțeleg mai ales din cauză, că națiunea aceasta, făcută din mai multe naționalități, are o limbă deosebită: limba maghiară. Ori atunci el nu face parte din națiune, fiindcă el nu știe unguerește, dar nici tatăl său, nici moșul său, ba nici satul lor întreg. Să încerce învățătorul oricum a-i arăta utilitatea limbei maghiare, el rămâne refractar. Ca să vorbească cu primpretorul, cu judecătorii, să poată ceti și înțelege citațiuni și alte hârtii dela judecătorii? Oare, de ce nu știe d. prim pretor românește? — de ce nu scrie el românește? — Pentru că aceasta e patrie maghiară? Ei! atunci adio patriotism! El va considera patria aceasta numai drept patria Maghiarilor, pentru cari el trebuie să se chinuiască învățându-le limba, îi

va socoti drept apăsători, iar el se va simți străin în această patrie și deci în loc de patriotizm, ne pomenim, că în sufletul elevilor încolțeste invidie și ură față de Maghiari și indiferentism față de soarta patriei. Zadarnice sunt „*himnusz*”-urile învățate la poruncă, zadarnice însuflețitoarele poezii patriotice și declamațiuni de dragoste pentru patrie — aceasta nu e din suflet, ci numai din gură și pe lângă toate-toatele în acest caz mai avem și păcatul de a crește farisei.

Iată patriotismul, ce se desvoltă, prin mijlocirea limbei maghiare, în felul cum ni se impune ea astăzi! Să vedem pe scurt, cum stăm cu celelalte obiecte.

Din Geografie elevul învață să-și cunoască patria așa cum este, să știe, cine o locuiește? câți sunt din fiecare neam? și celelalte. Toate acestea par anume întocmite, ca viitorul cetățean să poată mai târziu pricepe cât mai bine și mai ușor nedreptatea, cu care să protejează un singur popor în contul celorlalte; să vadă limpede cum tovarășul cel mai mare și mai tare, ia pentru sine toată masa, iar celor mai mici, de abia le aruncă câte o fărâmitură, deși cheltuielile mesei sunt susținute de toți deopotrivă. Cine va iubi o astfel de tovarășie și nu va căuta să se desfacă cât mai repede de ea! Ori, când va ajunge, deși mai târziu, la convingerea, că tovarășul mai mare, vrea încetul cu încetul să-i sugrume pe cei mai mici, că fărâmiturile date din masa comună au fost otrăvite, pentru ca, perind cei mici, să stăpânească cel mai mare totul, — ce va fi?!? Cred, că nu va îndrăzni nimeni să zică, că din astfel de pământ va răsări vreodată frumoasa floare a patriotizmului.

Că toate numirile geografice sunt unguerești, că pe *Târnavă* d. e. n'o mai chiamă așa, ci *Nagyköküllő* etc. etc. duș tot acolo, unde duce întrebarea: de ce învățăm unguerește? adevărat, că patria e numai a Maghiarilor etc. Pentru ce le-ai mai repeta! atâta ar trebui să mai spun, că, cu cât va cunoaște mai bine frumsețile și bogăția patriei, cu atât va fi mai mare dujmănia, față de cei ce își asumă pe nedreptul patria numai de a lor.

Istoria pentru toate țările și pentru toate popoarele este primul și cel mai însemnat mijloc pentru desvoltarea patriotizmului. În ea vede elevul câtă luptă, abnegațiune și jertfe i-au costat pe înaintașii săi crearea și susținerea patriei; câte vieți s'au jertfit pentru apărarea ei, și inconștient, fără să i-o spună nimenea ca pe o poruncă, în el se va naște dorința de-a apăra și de a se jertfi și el pentru patrie. Fie patria mică sau mare, frumoasă sau urâtă, bogată sau săracă, el o va iubi, având mândria, că, precum a moștenit-o el, s'o lase și el moștenire urmașilor săi.

Și acum să deschidem orice manual de istorie aprobat de autoritățile politice pentru școlile cu limba de propunere română. Din scoartă în scoartă, de-am căuta cu lampa lui *Diogene*, nu vom găsi un singur loc, unde să se spună, că la existența acestei patrii, au conlucrat în vre-un mod oarocare și moși-strămoșii copilului român. Istoria patriei este numai istoria poporului maghiar dela legendele cu *Humor* și *Magor* și până în ziua de azi. Cum? — pentru această țară n'a conlucrat nici o altă naționalitate decât Maghiarii? Toți eroii de pe timpuri ai acestei patrii au fost numai Maghiari? — Fost-au naționalitățile celelalte numai un balast pe capul țării? — Sunt ele numai niște usurpatori? — De unde va extrage copilul mândria, că și moși-strămoșii săi au contribuit la mărirea patriei; ce-l va face să fie mândru de patria sa, când va ști că aceasta e numai opera altora? De sigur se va simți străin în această țară, ba i se va deștepta și invidia față de naționalitatea maghiară.

Florărie nouă de flori naturale.

(la 1900)

Aduc la cunoștința on public din loc și provincă, că în primele zile a lui Februarie voi deschide în **Arad, str. Zrinyi (Palatul-Bohus)**, o elegantă

florărie de flori naturale,

unde voi ținea în permanență mare asortiment de flori tăiate, în oluri și flori decorative. — Cununi și buchete execut grabnic și expediez acasă cu prețuri foarte convenabile și cu mult gust după moda din orașele mari.

Rog binevoitorul sprijin:

Cu distincă stimă:

Jánossi Károly,
grădinar artistic și decorator.

care are o patrie atât de frumoasă, apărată de o mie de ani de moși-strămoșii lor. Nimic nu-l face să se însuflețească pentru viața acestui stat, întocmai, după cum din toată istoria, nimic nu-l îndreptățește, să creadă, că patria e și a lui. Cum să desvoti patriotism!? — Fă-te maghiar și atunci și străncșii tăi au contribuit la existența patriei; — acesta ar fi un raționament de care s'ar scanda, și copii.

Alta ar fi, când pentru fiecare naționalitate s'ar scoate la iveală din istorie momentele, când s'a distins, sau a contribuit, pentru ridicarea patriei pe orice teren; când s'ar arăta, că toate naționalitățile, cari compun patria, mână în mână, ajutându-se reciproc, au apărato și au conlucrat la mărirea ei; când s'ar putea mândri fiecare naționalitate cu eroii săi, cari și-au jertfit viața pentru patrie. Atunci ar fi evident, că numai bunînțelegere dintre popoarele confocuitoare și ajutorul reciproc au ținut țara; că toți au suferit aceleași suferințe și s'au bucurat de aceleași bucurii și că și în viitor numai așa va fi bine să se facă. Atunci n'ar trebui „Himnusz-uri și embleme pe pereți, căci a-celea pe pereți rămân, ci emblema patriei s'ar săpa în inima fiecăruia cu dorința și voința ne-strămutată de a-și apăra cu orice preț patria.

În cele câteva ore de constituție, elevul învață ce legi frumoase are patria noastră; ce drepturi au cetățenii ei, că sunt egal îndreptățiți înaintea legii, că deși indirect, dar ei își conduc țara, pentru că mergând acasă, să-l audă pe tatăl său injurând, pe moșul său blăstămând, pe mamă-sa plângând pe urma roadelor dreptății.

Ar mai rămânea să amintim de sentimentul patriotic, ce se poate desvolta în școala de repetiție însă este de prisos, îndată ce știm, că aliniatul ultim din § 19 al legii apponyane scoate cu desăvârșire limba maternă din această școală, fiind limba de propunere exclusiv limba maghiară. Această dispoziție a legii poate a voit să fie încoronarea operei de maghiarizare și desăvârșirea în cunoașterea acestei limbi, când co'o, în realitate este desăvârșirea antipatriotismului încolțit și crescut binisor în școala de toate zilele.

Deci nu patriotism, ci tocmai contrarul se poate produce și desvolta prin mijloacele impuse de ocârmuirea țării noastre. Iată ce să-mânță aruncă în inimile cetățenilor de mâne, cei ce se țin de cei mai mari patrioți. Nu-i contest patriotismul contelui Apponyi, dar afirm cu toată siguranța, că nici un iredentist n'a contribuit atât de mult la micșorarea acestui sentiment în totalitatea cetățenilor, ca el. Și e datorită noastră, a celor ce ne iubim patria, cari simțim necesitatea existenței ei pentru întreg neamul nostru, să arătăm, că în felul cum se impune azi desvoltarea patriotismului în școala populară, se produce tocmai efectul contrar; e datorită noastră să cerem, ca măsura, cu care dăni inspectorii școlari de stat măsură patriotismul elevilor, să nu mai fie progresul în limba maghiară, căci acestea două sunt ca focul cu apa; să arătăm că nu noi propoveduim iredentismul, ci ceice prin legi și ordinațiuni păgubitoare strică suflul maselor; să arătăm, că această cale duce la prăpastie.

Vor înțelege cei vizați? Se vor desmeteci? Cu greu ne vine să credem, dar e o vorbă: pe cine vrea să-l bată Dumnezeu, îi ia dintâi mintea. Noi ne facem datoria, căci știm și o știe toată lumea, că țara, ai cărei locuitori nu mai sunt însuflețiți de patriotism, e pe marginea prăpastiei. Vor sta mute și reci tunurile, dacă nu va aprinde pulberea schințea patriotismului din inimile tunarilor și, nu trebuie mulți dușmani dinafară, ca să se războiască cu un stat gol dinlăuntru.

I. P. B.

Cronica Brăileană.

Situația politică. — Trupa Al. B. Leonescu. — Pentru 24 Ianuarie. — Teatrale.

Brăila, 20 Ianuarie v.

Lupta politică pentru alegerile parlamentare pare a fi de data aceasta foarte inversunată în orasul nostru. De o parte candidații liberali, iar de altă parte candidații conservatori uniți cu candidații cercului comercial și industrial.

Candidaturile partidului național-liberal au fost fixate în modul următor:

Camera: Colegiul I. Dnii: C. Alexiu și Const. Giani.

Colegiul II. Dnii: I. Sassu, St. Periețeanu și N. Petrescu.

Colegiul III. D. Badea Spănu.

Senatul: Colegiul I. D. N. N. Ionescu.

Colegiul II. Dnii Leonte Moldoveanu și Gr. Cavadia.

Candidaturile partidului conservator și ale cercului comercial și industrial:

Camera: Colegiul I. Dnii G. Petcu (cons.) și R. Bălan (cerc. com.)

Colegiul II. Dnii N. Th. Faranga (cons.) și V. Budescu (cerc. com.)

Colegiul III. D. N. Cernea.

Senatul: Colegiul I. Dnii N. Filipescu și F. Apostol (conservatori).

Colegiul II. Dnii Dr. Palade și Matei Fălcoianu (conservatori).

Dintre candidaturile independente se anunță aceea a dlui Const. Sculi, la colegiul II. de cameră.

— La același colegiu Dr. Demetrescu — Brăila (cons. dem.) La colegiul II de senat d. Răscănu (cons. dem.)

Partidul naționalist-democrat: colg. II-a cameră d. N. Iorga și colg. III-a d. Kogălniceanu.

(Alegerile încep la 2 Februarie pentru cameră).

După o serie frumoasă de succese la „Carpați” trupa de drame și comedii de sub conducerea dlui Al. B. Leonescu — o veche și simpatică cunoștință a publicului brăilean — a jucat Duminică 19 Ianuarie, în sala teatrului Passalaequa, în fața unui public foarte numeros, un matineu: „Haine Vechi” (5 acte), iar seara: „Sarlatanul” (4 acte).

În „Haine Vechi” l'am putut admira pe d. Leonescu în rolul lui Ițic. — Să spun că a „jucat” acest rol, aș greși — căci d. Leonescu ne-a dat un tip perfect, pe care îl putem întâlni pretutindeni. De altfel această piesă s'a mai jucat de nenumărate ori, întotdeauna în fața unui public numeros. — La acest matineu sala era arhiplină.

Dar să trec la reprezentarea de seară: „Sarlatanul”. E o comedie de moravuri, localizată cu mult spirit de d. P. Gusty, director de scenă la Teatrul Național din capitală. — Subiectul acestei comedii se învârteste în jurul unei piese de teatru prezentată Teatrului Național din București de către un profesor și care fiind respinsă de către comitetul teatrului, fiindcă „nu îndeplinește toate condițiile pentru a putea fi reprezentată” — e jucat de trupa lui Manolache Iorganda (Al. Leonescu), „artist dramatic și director de 20 ani”. Dar după actul al II-lea piesa e fluerată... Atunci Luxița, soția lui Iorganda cu „presantu ei de spirit” completează spectacolul cu 2 acte din „Scrisoarea pierdută” a lui Caragiale. — Și în tot târgușorul se discută cu aprindere succesul... piesei! Aceasta e ideea generală, dar amănuntele sunt de un comic irezistibil, încât publicul a răs cu poftă până la sfârșit. De altfel creația lui Leonescu în rolul lui Iorganda, e bogată în amănunte — care te înveslesc și te intristează în același timp — ne dă impresia peregrinării artiștilor de pe vremuri!

D. Leonescu merită toate laudele că a jucat această comedie.

Alături de Dsa: d. P. Constantinescu (profesorul), Vințescu, Sinescu, dna Găișeanu etc. — O relevație, chiar frumoasă de tot e dsoara Natalia Anghelescu; de aceea ținem foarte mult să o scoatem în evidență în cronica noastră.

În total: un spectacol delicios.

Pentru 24 Ianuarie trupa Leonescu va juca tot în sala Passalaequa, matineu: Moartea lui Brâncoveanu, iar seara sub patronajul garnizoanei locale, admirabila lucrare teatrală a lui G. Ventura: „Curcanii” în 4 acte. Vom reveni.

D. Leonescu, agită ideea înființării unui teatru popular permanent. — Urâm izbândă.

Tot pentru 24 Ianuarie, Liga Culturală, va ține ședință în sala Goldenberg, la ora 4 p. m. Se vor ține discursuri, recitări, muzică etc.

Pentru Duminică 26 Ianuarie, d. P. Grigorescu va vorbi despre „Situația Românilor din Bucovina” intrarea liberă.

Ieri, Duminică 19 Ianuarie, d. Ath. Popescu, președintele Ligei Culturale, a ținut o conferință despre „Antisemiți”.

La cinematografele „Francez” și „Carpați” au văzut lume multă și filme plăcute.

După trupa Cotopuli (drame, comedii, reviste și tragedii) am avut trupa de „operă națională” lenă”, iar acum trupa de opere „Papaioano”. — Din prima trupă rețin pe dsoara Cotopuli, o artistă bună; restul slab. — Dela operă, singurul element vrednic de luat în seamă a fost baritonul Aghelopulo; restul: orchestră, cor, elemente prime ansamblu: slab. Iar trupa „Papaioano” și mai slabă, cu o orchestră mizerabilă. Dar colonia greacă e în număr mare aci, și mult-puțin, jucând o trupă „grecească” — cei mai mulți sunt „siliți” să vină. Săraca artă!

Ion Borvizeanu.

INFORMAȚIUNI

O întrebare

către direcțiunea fundației Gojdu.

Arad, 4 Februarie.

În legătură cu articolul nostru de ieri „Capital maghiar contra pactului cu Români”, colaborator al nostru ne atrage atențiunea asupra faptului, că banca „Pești Hazai Első Takarékpénztár”, care a luat inițiativa creierii a mîntitului fond pentru maghiarizare, — are și multe acții de ale fundației Gojdu și pentru aceasta a avut întotdeauna un membru de a său în direcțiunea institutului.

Până acum a fost d. George Serb, consilier aulic. În urma demisiunii dsale, la adunarea generală ținută Luni, s'a reîntregit acest loc vacant, fără să fie dat vre-unui membru din comitetul fundației Gojdu. Un nou loc de frum pierdut pentru Români și tocmai acum, când reprezentantul fundației își putea ridica glasul de protestare contra inițiativei acestei bănci ca să nu fim jalnici spectatori ai acțiunii, când bani de ai noștri sunt întrebuințați pentru micirea noastră.

Acum întrebăm: întâmplatu-s'a aceasta ca știrea și invoirea comitetului fundației și oare nu se va petrece același lucru la apropiata adunare generală a băncii „Hazai Bank”, unde de semenea e reprezentată fundațiunea prin d. G. Serb?

Cerem lămuriri dela cei competenți.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță ger, vreme uscată.

Prognostic telegrafic: ger, vreme uscată.

Temperatura la amrazi a fost: — 7.8 C.

Bobrynski a sosit. Organele iustitiare a două state sunt stăpânite de o agitație nervoasă. Contele Bobrynski, președintele ligei naționale rusești, cu toate că nu i s'a asigurat un **salvus conductus**, a cutezat să păsească pe teritoriul monarhiei austro-ungare, pentru ca să fie ascultat ca martore în procesul monstruos al Rutenilor schizmatici din Ungaria.

În Austria s'a dat numai în zilele trecute ordin de arestare împotriva lui pentru „lesa majestatis.”

Contele Bobrynsky, membru al dumei rusești, și-a făcut cunoscut numele în monarhie

Un nou magazin de modă în Sibiu!

Rugăm pe toți cei interesați să ne cerceteze. Orice marfă nouă de modă actuală se găsește la noi cu prețuri convenabile. Vizitele nu obligă la cumpărare.

Materii de haină pentru dame,
Dantele și accesorii,
Ciorapi și jupoane.

ANDREE ȘI WACHNER

SIBIU, strada Cisnădiei nr. 15.

A 1484

Modă pentru bărbați,
Cravate, albituri,
Ciorapi acurși, brețete.

înainte cu 6 ani, când la un congres panslavist, ținut în Praga, a atras asupra sa atențiunea guvernului austriac prin francheta cu care dădea expresiune ideilor sale panslaviste, nefavorabile monarhiei. Guvernul austriac a dat atunci contelui rus să înțeleagă, ca petrecerea lui în Praga îi poate deveni fatală. Conte Bobrinsky a părăsit pe aceasta Praga, dar nu pentru ca să se reîntoarcă în Rusia, ci oprindu-se în Lemberg, prin o propagandă intensivă să câștige poporul rutenian din Galizia pentru ideile panslave.

Ideile panslave a găsit un teren destul de prielnic în populațiunea ruteniană, simțindu-se aceasta oprimată din partea Polonilor, favorizată de guvernele austriace și propaganda contelui Bobrinsky a dat ființă grupului rutenian rusofil. Guvernul austriac l'a izgonit în curând pe strămul neplăcut și din Galizia, oprindu-l pentru totdeauna de a mai putea pași pe teritoriul Austriei. Conte Bobrinsky a atras însă mânia guvernului austriac asupra sa în primăvara anului trecut cu prilejul meetingului de protestare din Petersburg împotriva asupririi Rutenilor din monarhie. Acest meeting la care au luat parte prelați, generali, deputați și alți demnitari înalți ai Rusiei și în care s'a agitat împotriva monarhiei, a fost opera lui Bobrinsky și a tovarășilor lui de principiu. Președintele ligei naționale rusești a ținut cu acest prilej un discurs violent la adresa monarhiei spunând între altele că „situația Rușilor (Rutenii) din monarhie se va schimba numai când steagul rusesc va fălăi deasupra Carpaților.” Pentru aceste isbucniri dușmănoase, contele Bobrinsky e periclitat acum a fi prins de autoritățile austriace.

După cum anunță o telegramă din Sighetul Marmăției contele Bobrinsky a sosit acolo azi înainte de amiază însoțit de doi deputați ai dumei rusești, pentru ca să fie ascultat ca martore în procesul Rutenilor. El va fi martorul principal în acest proces, căci întregă mișcarea schizmatică i se atribuie propagandei lui, care a făcut-o neîntrerupt prin oamenii săi printre Rutenii din nordul Ungariei.

După sosirea contelui Bobrinsky în Sighetul Marmăției, căpitanul poliției de graniță l'a vizitat imediat la hotel provocându-l să se legitimeze și întrebându-l de scopul sosirii lui.

După cum se anunță guvernul austriac va cere dela ministrul de justiție ungar deținerea și extradarea contelui Bobrinsky.

Principii români nu vor merge la Petersburg. Cetim într'un ziar bucureștean: Știrea lansată dăunăzi de ziarul „Rieci” din Petersburg după care AA. LL. Regale principii Ferdinand și Carol urmau să plece în capitala Rusiei, se desminte din sursă autorizată.

Adunarea de protestare contra procesului Rutenilor, convocată de societatea „Narodni Dum”, din Viena, și la care au fost de față reprezentanții tuturor națiunilor slave — la început a fost disolvată de comisarul poliției, sub pretext că dânsul nu înțelege toate limbile slave, în cari se vorbește la întrunire. Făcându-se arătare în contra acestei opreliști, pe baza că în Austria e permis fiecărui cetățean la întruniri să vorbească în limba maternă — poliția li-a dat voie din nou să se întrunească, numai cât de astădată a trimis funcționari cari să pricceapă limbile în cari se țin discursurile și astfel să-i poată trage la răspundere, dacă nu va fi ceva pe pofta lor... De altcum adunarea a decurs în liniște.

Inarmările Germaniei. Ziarul „Novoje Vremia” din Petersburg atacă într'un articol imperiul german, ale cărei intenții îi par suspecte. Germania astfel se înarmează, ca și când ar fi în pragul unui război. La granița de răsărit ridică fortificații, flota de război și-o mărește din zi în zi, cu toate acestea își trâmbitează intențiile pașnice. Ar fi bine să aibă grijă Germania — așa se termină articolul — că Sasonow nu doarme!

Caz de moarte. În 3 Februarie a încetat din viață în comuna Derna băiatul Nicolae Ardelean. Inmormântarea s'a făcut azi în 4 Ianuarie. Odihnească în pace!

Serabarea zilei de 24 Ianuarie în București. Ni se comunică din București: Societatea ortodoxă națională a femeilor române în înțelegere cu I. P. S. mitropolitul primat a luat inițiativa ca ziua de 24 Ianuarie a. c., zi mare, în care s'a realizat definitiv unirea principatelor dunărene, Moldova și Muntenia să se sărbătorească cu o mare solemnitate.

Această sărbătoare a renașterii neamului românesc, merită anul acesta o deosebită atențiune din partea patrioților români, fiind întâia serbare după minunatele rezultate dobândite în campania din 1913.

Scopul fiind mareș din punct de vedere național și patriotic, societatea invită pe toți iubitorii de patrie, buni creștini și buni români, de asemenea și pe toate autoritățile constituite, militare și civile să binevoiască a participa la tedeumul ce se va oficia la sf. mitropolie Vineri 24 Ianuarie la orele 11 jum. dim.

Liga Culturală, secția București va comemora și anul acesta într'un mod deosebit ziua de 24 Ianuarie printr'un festival la Ateneul Român la ora 9 seara. Cuvântarea ocazională va fi ținută de d. N. Iorga, profesor universitar. Va urma apoi declamații, muzică vocală și instrumentală. Dna *Veturia Triteanu*, care a promis binevoitorul concurs, va cânta „Cântece ardele-nesți”. Vor urma producții din piano cu d. N. Caravia, vioară cu d. *Dodin Dumitrescu*, etc. Programul amănunțit se va anunța la timp. Intrarea un leu și 50 bani. Lojile 6 și 4 lei. Dnii membri pot căpăta bilete de intrare la sediul Ligei Culturale, începând de astăzi.

Papa, Tango și furlanda. Papa Pius X. înainte de a decide „excomunicarea” dansului „tango” — ca și a tovarășilor săi maxixul brazilian și „bumi hug”, a rugat pe un tânăr marchiz din Roma să danseze tango la Vatican, în cabinetul său.

Marchizul, s'a executat.

În tovarășia verișoarei sale, marchizul a dansat faimosul dans. După ce au terminat Papa a declarat:

— Mă mir cum s'a scris atâtea împotriva acestui dans. E un supliciu pentru dansatori, căci trebuie să-ți fie mintea încordată asupra tuturor mișcărilor picioarelor. Dar, eu aș fi de părere ca în locul lui tango, să se danseze prin saloane furlanda, un dans vechi venețian de toată frumusețea.

— Furlanda? întrebă marchizul. N'am auzit de acest dans.

— Cu toate acestea e un dans foarte armonios și „estetic”.

Și papa, uitând pozițiunea sa, începu să descompue grațios pasul pentru furlanda...

Sentița complotului din Valona. Consiliul de război din Valona și-a publicat sentița în procesul de înaltă tădare condamnând pe Bekir Aga la moarte, pe 9 ofițeri turci la 15 ani reclusiune, pe un alt ofițer la un an și pe alți 15 ofițeri dela 3 până la 15 ani reclusiune; patru civili au fost achitați.

Agentia Havas află din Valona că sentița consiliului de război care a osândit pe Bekir Aga și pe mai mulți ofițeri turci, va fi supusă principelui Albaniei; prin urmare execuțiunea va fi amânată până la sosirea suveranului.

Paul Dérouléde. S'a anunțat în treacă, într'un număr al ziarului nostru, că Paul Dérouléde a murit.

Redăm aici câteva date mai complete asupra personalității celui dispărut.

Dérouléde destul de popular în Franța nu era totuși la noi destul de cunoscut. Pe mulți poate îi va fi surprins faptul că ziarele noastre au dat atâta atenție acestei morți. Sigur însă că relevarea morții lui Dérouléde era impusă presei noastre. Activitatea sa a fost prea rodnică, onestitatea lui prea corectă, patriotismul lui prea înălțător pentru ca — presa noastră chemată să remarce tot ceea ce vine în atingere cu cultura popoarelor, să fie obligată să sublinieze trecerea din viață a lui Dérouléde.

Cine a fost Dérouléde? Un mare patriot francez de sigur.

Dérouléde și-a iubit patria cu pasiune de fanatic căutând ca toată energia de care se simțea capabil să o puie în serviciul patriei.

A desfășurat o bogată activitate politică. Și printr'insa a căutat să contribuie la servirea țării. În parlament, în întruniri publice, în convorbiri particulare era condus de acest superior crez moral: iubirea de țară.

Câteva din discursurile sale parlamentare au pro-

vocat la rostirea lor multe comentarii și serioase discuții. Dérouléde nu era un sentimental care suspină pe altarul patriei sale, ci era omul politic pătrunzător care e incredințat că politica adevărată nu se poate înțelege fără un patriotism cald, entuziast, dezinteresat. De aceea cuvintele sale politice se impuneau atât prin căldura sentimentelor cât și prin seriozitatea și profunzimea judecății.

Dar patria și-a servit-o Dérouléde nu numai prin cuvintele rostite dela tribuna parlamentului, sau în sălile de adunare publică. Concepțiile sale politice și le-a propovăduit și prin scrisul ziaristic.

În adevăr, Dérouléde a fost și un ziarist talentat. Ziarele franceze — acelea cari cadrau cu crezul politic al lui Dérouléde — au primit adesea colaborarea lui. Și se observa în scrisul său, aceeași sinceritate comunicativă, aceeași duioșie caldă, același dor de patrie iubită, care se întâlnea și în cuvântările sale. Elev al marelui polemist Rochefort el știa, de nevoie, să imprime scrisului său un caracter combativ, un accent inclisiv, energetic.

Ridicându-se din sfera ziaristice combative. Dérouléde plutea uneori în zările senine, alintătoare ale poeziei.

Sigur că și în poezie era același patriot convins, îndrăgostit de patria sa.

Poeziile sale intitulate de el „Cântecele soldatului” se remarcă prin căldura sentimentului lor, prin sinceritatea care mergând drept la suflet îl cunoaște, îl seduce.

Adevărate cântece de luptă, de îmbărbătare sunt poeziile patriotice lăsate de Dérouléde. Prin ele — ar fi dorit Dérouléde — să însufletească armata națiunii franceze care odată și odată va fi chemată să înfruntiască „revanșa” împotriva ofensei primite.

Dacă aceste poezii nu sunt remarcabile ca artă, dacă sunt făcute pentru ca să servească un anumit ideal politic — ele însă merită să fie cunoscute de câtă înflăcărare patriotică era capabil Dérouléde.

Prin ziaristică, prin poezie, prin discursuri — așa a știut Dérouléde să-și mărturisească marea iubire de patrie.

Petrecere în Zlatna. „Reuniunea femeilor gr. or. din Zlatna și jur” va aranja o petrecere cu dans Joi, la 30 Ianuarie st. v. 1914 în hotelul la Kolozsvári Nándor. Venitul curat este destinat în favorul Reuniunii.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmänn pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuiera scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmänn, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Ml 1621)**

x Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic! 100—200 procente economie, 20 fileri, 1 dosă de extract de rum concentrat de Jamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aclude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimite franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie Antaloczy „Hygiene” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).**

x Cumpărare ocazională extraordinară. Ofer și atrag atențiunea on. mușterii asupra celor salului asortiment de cele mai noi obiecte de sticlă, porțelan și lămpi, argint de China, obiecte de lux de bronz și marmură, obiecte de trebuință, cu prețuri fabuloase de ieftine. Picturi în ulei original se execută cu prețuri foarte convenabile. **Prețu-curent ilustrat bogat gratis și franco.** — Roagă binevoitorul sprijin: **Fischer Mór, Arad, bulevardul Andrássy nr. 25.** Telefon pentru oraș și comitat 25. (Fi 1626—20.)

x Schimbare de local. Prăvălia de modă pentru bărbați a firmei Fodor și Halász e mutată în clădirea hotelului „Crucea albă”.

A V I Z.

Aducem la cunoștința on. public că mulțumitele publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

ECONOMIA**Bursa de cereale din Budapesta.**
(După 50 kgr.)

— 4 Ianuarie.

Grâu pe Aprilie	12.—
Grâu pe Maiu	12.01
Grâu pe Octomvrie	11.01
Secară pe Aprilie	9.01
Secară pe Octomvrie	8.61
Ovăș pe Aprilie	7.86
Ovăș pe Octomvrie	7.88
Porumb pe Maiu	6.79

In atențiunea cărturarilor dela sate și țăranimel noastre!*(Leac contra călbezii.)*

Este știut, că numai îmbunătățirea situației economice în genere ne poate îndreptăți a aștepta rezultate frumoase pe căile vieții publice. Și dacă ca intelectuali români avem datorita a îngrijii neconținut de promovarea intereselor culturale-naționale, că atât mai vărtos ni se impune a dovedi un interes mai viu, o dragoste nețărmurită, când e vorba de înaintarea noastră economică.

Având și eu dorința a servi binelui obștesc, îmi iau voie a atrage atențiunea cărturarilor și mai ales a țăranimel asupra unei medicini contra boalei de ficat numită *călbează*, iscodite nu demult de harnicul farmacist român *Simeon Oniciu* din Abrud. Toată lumea știe câte vieți șeceră această boală în rândurile turmelor de oi mai ales, prin urmare e atât de firească bucuria celor ce de azi înainte și-ar ști asigurat avutul lor împotriva dușmanului neîmpăcat al animalelor, poreclit *călbează*.

Ceeace este tuberculoza pentru om din punct de vedere al vindecării imposibile, aceea a fost călbeaza pentru oi și vite cornute. Constatat fiind faptul acesta, fiecare Român de bine va tresălta de bucurie, când va auzi și se va convinge, că leacul aflat de farmacistul Oniciu îi mântuește turmele de peire. Tin să constat înainte de toate, că e esclusă orice îndoială de mistificare a lucrurilor sau seducere publică, deoarece sutele de scrisori de mulțămintă și comande neincetate dovedesc atât de elocvent însemnătatea medicamentului. Și când te gândești, că toate acestea sosesc numai în urma anunțului modest din „Libertatea”.

Spuneți deci — iubiți cetitori — celor interesați să se adreseze din bună vreme farmacistului *S. Oniciu* din *Abrudbánya* (Alsó-Fehér m.), care pentru o sumă de 60 fileri resp. 3 cor. îi scapă oia sau vita de moarte, ceeace înseamnă — fără îndoială — un mare pas față de trecut. *Correspondent.*

Bibliografie.*A apărut:*

„România Ilustrată” cu material bogat și cu ilustrații admirabile.

Redacția și Administrația: București strada Academiei Nr. 6. O recomandăm cu căldură cetitorilor noștri.

POȘTA REDACTIEI.

V. Stoicana. Șona. Adresați-vă administrației noastre trimițând o taxă de 2 cor.

M. B. în Doloave. Nu cunoaștem vre-o astfel de revistă românească. Intrebați la vr'un ziar din România.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

I. V. V. Budapesta. Nu mai e în Budapesta. A intrat la miliție pe 2 ani.

Gh. Popa, Cluj. 3 coroane.

Augustin Folea, Bozias. Am primit 7 cor. abonament pe quart I. 1914.

Trăila Maran, Mehadia. Am primit 4.80 cor. ca abonament până la 30 Aprilie 1914.

Ioan Pavel, Sebeșul-săsesc. Am primit 7 cor. ca abonament pe quart. I. 1914.

P. din O. Până la 10 Februarie 1914.

Teodor Simoc, Abrani. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem. I. 1914.

Redactor responsabil: Constantînd Savu.

Caut**un candidat de avocat****Dr. Stefan Rozvány**
advocat, Marosiilye.

(Ro 1810)

Caut**un candidat de avocat**

cu practică bună pe lângă salar lunar de 200—220 cor. și taxe de comisiuni.

Dr. Iuliu Decian
advocat, Șercaia (Sáikány).
(Fogaras m.)

(De 1812)

Caut un**candidat de avocat**

sau un

substitut de avocat.

Terminul 1 Martie, maximul 15 Martie.

Dr. Enea Draia
adv., Marosvásárhely.

(Da 1813)

CONDUCĂTOR

de cancelarie advocațională, cu deplină praxă de cancelarie, a cărților funduare, afaceri comerciale și de bancă. Poșede limba română, maghiară și germană perfect în scris și vorbă, om solid și de încredere voiește a-și schimba postul per 15 Martie a. e. Recercări sunt rugate sub „Fidel” poste restante, Besztrecze. (Pa 1809—3).

Caut**un scriitor advocațional**

cu intrare la 1 Martie. Plată după învoială. Doritorii să se adreseze direct subscrisului.

Dr. AUGUSTIN PINTEA,
advocat

(Pi 1803)

Krászna, (Szilágy m.)**Dr. med. ESCHKER**

chirurg și medic pentru femei

Timișoara-Ellsabetin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut nrul 24.

Ordinează dela 8—10
și „ 2—4 Laborator-Röntgen. — Analiză
microscopică. E 1566

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge, — Recomandată de medicii contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți. Prețul unei sticle mari . . . Cor. 3-50
„ „ „ mici . . . „ 2-—

Se capătă în toate apotecele. — Depozitul principal la:
GUIDO FABRITIUS,
Pa 1047 apotecar în Sibbia.

Bătăturile,

scortocenia pielei, arciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroaună 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Klály-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORDANĂ” în Győr.

VINURI**vechi și noi de vândut.**

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	— — — — —	82	62
Rizling	— — — — —	86	64
Rosu de Minis	— — — — —	110	100
Carbenet	— — — — —	115	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	— — — — —	50.—
Rizling	— — — — —	52.—
Siller	— — — — —	54.—

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expediează cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 947

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Cea mai ieftină sursă de cumpărat lemne

Intreprindere de firez-motor**„Hunyadi”**

Arad, str. Kossuth nr. 9. Telefon 658,

unde se capătă în permanență lemne foarte bune uscate și creparte, transportate acasă în saci plumbuiți. 100 kgr., pe 3 tăieturi 3 cor. Lemne în stânci și vagoane cu prețuri foarte ieftine. — La dorință mergem acasă și ne angajăm pentru tălaturile lemnelor cu firezul nostru motor. — Principiul nostru este serviciu prompt și conștiințios. — Scanduri întrebuințate, de diferite grosimi, bune, se vând cu prețuri foarte ieftine. (Ha 1484)

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și gramofone. — Reprezentantii în Ungaria de sud a mașinilor de scris „ROYAL”.

Vârșeț (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Oferăm on. public bogat asortatul nostru magazin, condițiuni favorabile de plată chiar și în rate, pentru mașini dăm 6—10 ani garanță. Mare atelier specialist de reparare. Prețuri gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1570)

TELEFON: TELEFON:
179. 179.

Iusztin József,

măsar p. clădiri și mobile

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut 6.

Pregătește orice lucrări din acest ram, atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școli, biserici, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau combinație proprie.

Prețuri convenabile. Serviciu coulant se garant.
Ju 1549

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunturi în ziarul nostru, vă rugăm

să vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”.

Dușan Sabonovits

(Du 1317)

BLĂNAR

Vârșeț, strada școlii numărul 4.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

SCHWALB ADOLF fia VILMOS

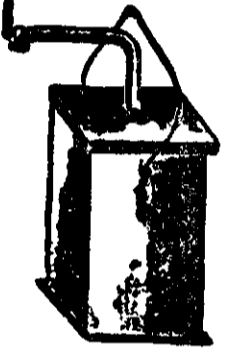
tinichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucatărie și gospodărie, unelte pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, laok ori petrolu, faole, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

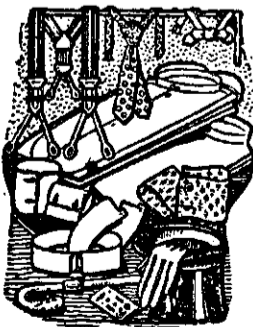
Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante **plășeri?**

Unde se pot afla nou-tățile cele mai moderne **En-tout-cas** și plășeri pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetă, de calitate cea mai bună?

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

blănării,
boari și
manșoane,

pentru cari se dau garanță.

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante cămeși pentru bărbați, în culori și albe, pantaloni albi (ismene) ciorapi p. bărbați, batiste p. buzunar, cămăși și pantaloni tricot, bretele, cravate, mănuși împletite și de piele, bastoane, butoni p. cămeși, gulere și manșete, cu prețuri foarte ieftine, de vânzare la: (Si 1526)

Gustav Schmidt,

fabricant de plășeri și magazin de modă p. bărbați.

Sibiu (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

Deschidere de prăvălie nouă.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis în ARAD.

Piața Libertății (Szabadség-ter) nr. 3.

un bogat asortat MAGAZIN

de haine pentru bărbați, femei și copii

Mare asortiment de pardesiuri moderne p. dame, raglane engleze, costumuri engleze, talii moderne, jupoane moderne, halaturi, etc. :: etc. Prețuri ieftine, ::

Principiul de care sunt călăuzit e să dau fiecăruia prilejul să cumpere pe bani puțni marfă bună și ieftină. Rog să vă convingeți. Rugând binevoitorul l: sprijin al on. public, sunt cu stimă ::

(Sa 1537)

S A M U M.

Spiritul de reuma

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și totfelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrilor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin spirit de reumă. După frecare partea suferindă să se învalie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Sa 572

Preparator:

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger“ — Erdőszentgyörgy.

Cei mai buni cărbuni de piatră de Prusia și koks în forma nucilor de Prusia se pot procura numai dela

Altmann Ede

Arad, Vesselényi și Kis Ernő-u. în colț. :: Telefon: 46.

Are uriașe calorice. Scutit de perneu, șalac și cenușe. Cea mai cruțătoare încălzire. — O singură încercare con-

vinge pe oricine. — Poftiți și faceți o comandă de probă. — Orice cantitate o transport acasă.

A 1780

Se capătă lemne mărunte uscate și aschii.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 11a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

60 fl.
+ 20 fileri
porto poștal

Veste bună pentru iubitorii de carte românească!

60 fl.
+ 20 fileri
porto poștal

Calendarul partidului național român din Ungaria și Ardeal pe anul 1914

este gata și zilnic se expediază cu poșta și cu trenul în toate părțile locuite de Români, și anume: în *Ungaria, Ardeal, România, Bucovina, America, în statele din Balcani*, etc. — Calendarul partidului național român este

cel mai mare, mai bogat și mai ieftin calendar românesc.

Articolele însuflețite, poeziile admirabile, învățăturile folositoare tuturor fiilor neamului românesc, precum și glumele și poveștile morale, — toate scrise de cei mai de seamă scriitori ai noștri fac din acest calendar un odor prețios, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui frate român.

Calendarul partidului național este cea mai însemnată publicație românească la noi în acest gen, și este singurul calendar care, prin conținutul său foarte bogat, poate mulțumi pe oricine. — Nimeni să nu-și cumpere calendar pe anul 1914 până nu a văzut mai întâiu Calendarul partidului național român.

Condițiunile de vânzare:

Calendarul partidului național român se vinde *numai pe bani gata*. Prețul unui ex. 60 fileri, iar pentru trimiterea cu poșta 20 fileri deosebit.

dela 10 ex. până la 14 ex. cu 15%⁰ rabat, nefrancat;
 „ 14 „ „ 36 „ 20%⁰ „ „
 „ 36 „ „ 72 „ 20%⁰ „ franco;
 „ 72 ex. în sus cu 25 procente rabat, franco.

Pentru „România” costă exemplarul 1 cor. 10 fileri.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—5 ex. nu trimitem deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare. — Se poate procura dela

Administrația ziarului „Românul”, Arad, str. Zrinyi nr. 1

60 fl.
+ 20 fileri
porto poștal

Singurul calendar care poate mulțumi pe oricine!

60 fl.
+ 20 fileri
porto poștal

Cea mai însemnată publicație românească la noi în acest gen!

Cel mai mare, mai bogat și mai ieftin calendar românesc!